

P II 2033

džLE

Št. 4.

Leto II°

SO F
Slovenka

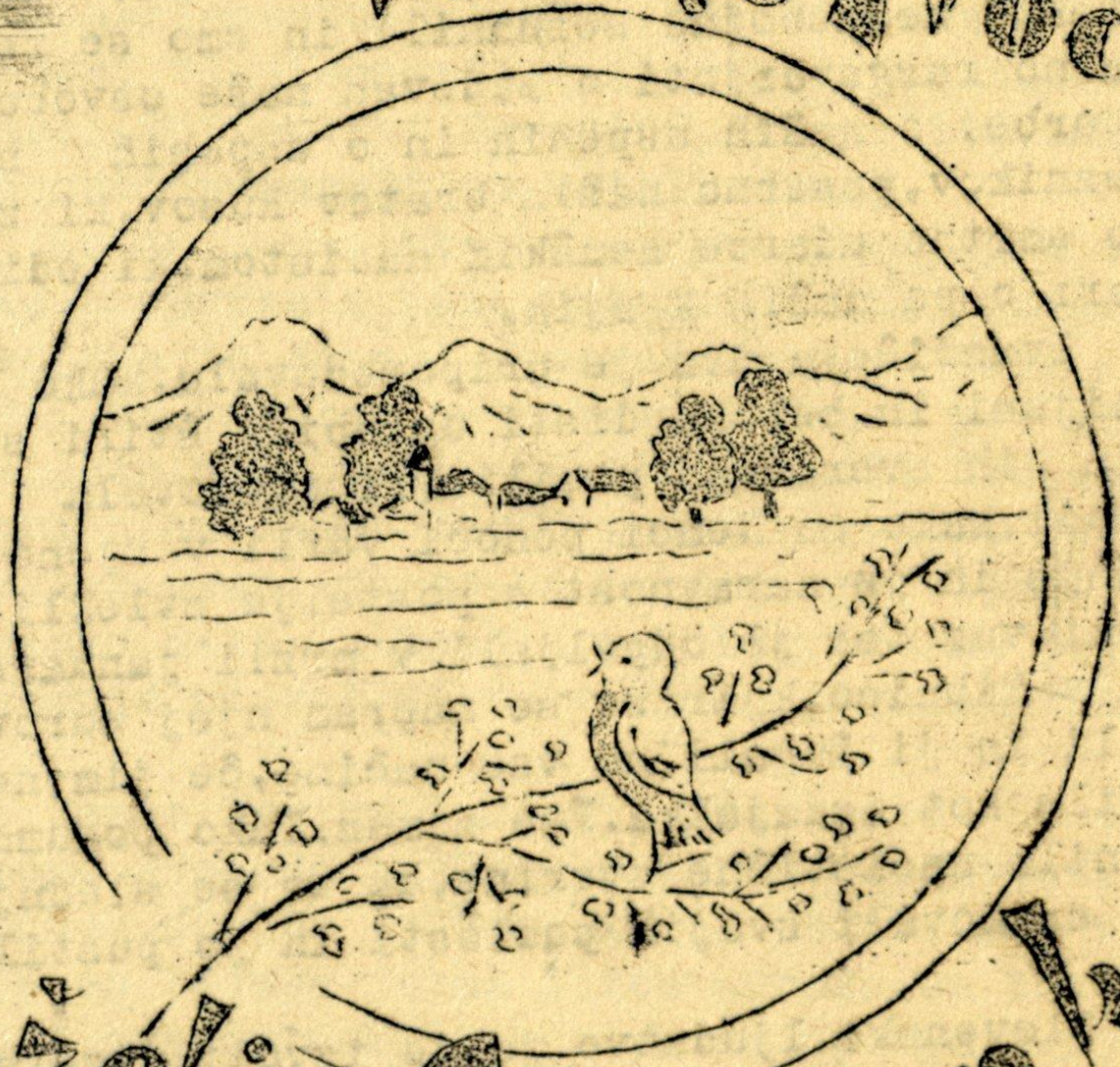


GLASILO SLOVENSKE
PROTIFAŠISTIČNE
ŽENSKE ZVEZE

10 J 322



Veselo
Veliko Noč



Veliki
Slovenki

NAŠ SLOVENSKE PARLAMENT

Ko smo šli poslanci iz Primorja na zaseda nje našega parlamenta, se nam je v neki vasi na Notranjskem pridružila poslanka - metica Ivan čičeva, ki je imela isti cilj kakor mi. Mi smo se takoj medsebojno seznanili in smo se začeli živahno razgovarjati o zadevah naše osvobodilne borbe, o naših uspehih in o uspehih naših zaveznikov, posebno naših bratov Rusov, ki zahtevajo smrtné udarce nemškim nacistom, ki edini se rovarijo po naših krajih.

Ivančičeva nam je pripovedovala, kako so ji Italijani in belogardisti ugrabili štiri sinove in jih zverinsko pobili. Pripovedovala nam je tudi, kako so Nemci ponoči vdrli v njeno stanovanje in je naravnost s postelje zvlekli na kmečki voz ter jo odpeljali v mrzli januarski noči v Ribnico, kjer so se napram njej surovo d'našali in ji žugali na vse načine, če jim ne bo služila kot izdajalka. Vse zaman! Tako pogumno je zavrnila nacistične zverine, da so se slednjič sami sramovali svojih podlosti in jo pustili čomov.

Slovensko ljudstvo jo je izvolilo za svojo poslanko. Tako je že cela vrsta naših žena in deklet stopila v narodni parlament. Ljudstvo je videlo njihovo delo in njihovo borbo. S tem so zaslužile, da si jih je ljudstvo izbralo za svoje predstavnike pri graditvi nove, združene Slovenije. Sploh naš parlament ima ta svojevrstni obraz, da je sestavljen iz samih borcev, v njem ni ne čakarjev ne mlačnežev. Kogar ni zajel ljudski val osvobodilnega gibanja, ta je ostal v kotu; narod ga ne pozna več.

Naš parlament je pravi ljudski parlament, v katerem so zastopani vsi narodni sloji, ki so ga s svojo borbo ustvarili.

V nekdanjem avstrijskem parlamentu je knez Schwarzenburg zavračal svoje politične nasprotnike s tem, češ; kaj boste, človek začčenja šele pri baronu! Po tem srednjeveškem bahaštvu bi v našem parlamentu sploh ne bilo "človeka", kajti vsi naši Windischgrätzi, Auerspergi, Waldenburgi, Bagueri, Formentini, Corenini, Atemsji itd. in njihovi domači pomagači so ostali zunaj.

Ta tuja navlaka, ki je kot škodljiva zaje - davka preprezala naše narodno telo, je sedaj odstranjena in domači pomagači z nje. Narod jo je zrušil in vrgel s sebe. Vsi, ki danes pod krinko vere, patriotizma ali kakršnega-koli drugega izgovora hlapčujejo našim sovražnikom, so že od davnaj zaznamovani. Ti so od nekdanj opravljali to izdajalsko delo iz temnih nagibov odurne sebičnosti, zanje ni več mesta v našem narodnem občestvu.

Tako! Naš parlament je parlament borcev za narodno svobodo; parlament kmetov, delavcev, izobražencev, deklet in žena, ki so se odzvali v težkih urah tujega jarma klicu naroda, da izkoristi ugodni zgodovinski trenutek za dosego svoje svobode. To je resničen narodni parlament, ker je nastal iz žrtev njegovih sinov in hčera in ni nikak privesek tujih mogotcev, ki bi imel služiti le njihovim nameram in koristim.

Naš parlament je zmaga slovenskega ljudstva nad sovražniki ljudstva in ima svoje zaščitnike v ljudskih množicah tudi drugih narodov, posebno slovanskega ruskega naroda.

Naš parlament ni samo zaprl vrata "človeku" naš parlament je napravil tudi velik korak na

prej v razvoju človeške družbe, ker je svečano odprl vrata našim dekletom in ženam, da se enakopravne z moškimi borijo in delajo za boljšo, srečnejšo bodočnost sebi in svojemu narodu.

Razglašene državljanske pravice nas vodijo po tej poti. Žene in dekleta s skupnim dobrim delom pridemo z vso gotovostjo do svojega cilja, ki nam je bil cele dvatisošletja odrekan od tujih nasilnikov.

Jože Srebrnič

VSTAJENJE 1944

Od prve svetovne vojne dalje, ko so oblasti stare Jugoslavije privolili v razkosanje slovenskega narodnega ozemlja in je bila Primorska izročena v izkoriščanje imperialistični Italiji, so se žene Slovenskega Primorja spraševale: "Kdaj bo že konec moreče zime? - Kdaj nastopi tudi za nas pomlad in z njo Vstajenje?"

Nihče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanje. Bilo je videti, da so se temne sile zarotile proti svetlobi, proti Vstajenju in svobodi. - Leto za letom pa je postajalo še slabše. Iz mračnjaških sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta oblikovalec in izvajalec najslabšega, kar se je rodilo kdaj v pokvarjenih človeških dušah. Podoba je bila, da so majhni narodi obsodjeni na pogin, da je vera v vstajenje zatiranih za večno pokopana.

Namesto toplote, bratstva, ljubesni se je med ljudstvi jelo širiti sovraštvo, ki je bilo hladnejše od orožja, s katerim so fašisti paradirali po okrvavljenih mestih Evrope. Človek je bil ponižen. Napravili so iz njega samo vojaka, ki se

naj bori za protinaravne, protiçloveške in proti ljudske cilje mrašnjaških sil. Ženo pa so napravili za deklo v hiši.

Vsa Evropa je bila ves poveljni čas en sam arzenal, kjer so ljudje kovali orožje, v prostem času pa so se učili sovražiti sosede. V Rusiji, ki je bila zibelka svobode malih narodov pa zatirano çloveštvo ni smelo pogledati in tudi ni moglo pogledati, ker so reakcionarne sile vsega sveta zgradile okrog Sovjetske Rusije zid, ki je branil tlačnim narodom pogled vanjo.

Primorska žena v takšnih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnjega Vstajenja, prave Velike noçi, temveç še hujše ponižanje, še hujše trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebne sužnosti polagale svoje otroke v zibelko s pekoço boleçino v srcu. "Kaj bo iz tebe, fant moj?" so v strahu spraševale, ko so gledale v nasmejane oçi svojega sinčka. Slutile so nevarnost vojne, - v zraku je plavala, sleherni fašist jo je pa tudi izražal s svojim vedenjem in zadržanjem, - in matere je bolelo, da rode sinove tujcu, za katerega se bodo morali boriti.

Tako so šle velike noçi druga za drugo tiho mimo primorskih žena, ne da bi çutile ob njih prihod tista praznična, slavnostno razigrana çustva, ko se çloveku hoçe, da bi stisnil na srce vso to lepo zemljo, okrašeno s sramežljivo zeleno travico, ki jo pričara iz spoçite prsti pomlad. Vsaka velika noç, ki je prišla, je bila slabša od minule.

Toda primorske žene globoko v sebi le niso nehale verjeti v prihod prave Velike noçi, v prihod naše slovenske Velike noçi, ki bo res Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primorskega

ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pot temu vstajenju. Ves čas narodnega zatiranja so namreč učile svoje otroke, da pride dan, ko bo primorski človek svoboden, ko se bo v svobodni domovini spojil z ostalim telesom Slovenije. Ko so padli heroji zaslužnjene Primorske: Bidovec, Valentič, Marušič, Miloš in drugi pod krogljami fašističnih krvnikov, jim je postalo jasno, da je to pripravljanje poti svobodi, da je to temeljni kamen v izgradnji svobode, zato so pripovedovale svojim otrokom, da bo iz mučeniške krvi teh mučencev zrastle prava svoboda, zakaj zatiran narod si svobodo lahko samo s krvjo pribori.

Matere in žene še niso vedele, kako bo svoboda prišla, dojele so pa, da se bo treba zanjo boriti. Spoznale so tudi, da nosi človek v sebi še zdravo kalč, ki bodo prej ali slej prerastle hudobijo in gnilobo, zato so v prihod svobode še upornejše verjele.

Nato je prišlo leto 1941., ko se je vse slovensko narodno telo krčilo od bolečine, prizadene mu po barbarskemu fašizmu, a ko je slovenski človek na nasilje tudi odgovoril z uporom. Plamen svete narodno osvobodilne borbe je zajel takoj tudi Primorsko in primorske žene so v tej borbi spoznale rešitev. Zdaj se jim je konec narodnega trpljenja zazdel blizu. Spoznale so, da je ta boj nadaljevanje tistega, radi česar je padel Bidovec in drugi, zato so bile med prvimi, ki so razumeli veličino in pomen narodnega upora.

Oč tistih dob stoji primorska žena na braniku svoje domovine prva, bodisi s puško v roki, bodisi kot marljiva aktivistka, ali kot pridna

gospodinja, ki nikoli ne pozabi pripraviti obeda ali večerje tudi za svoje tovariše. Nad požrtvovalnostjo in iznajdljivostjo primorskih žena ne strmi samo okupator in njegov švabobranec, tem več tudi mi vsi, ki njih delo poznamo. Kdor si je imel priliko ogledati to delo, ve, da so primorske žene prve v domovinski ljubezni in požrtvovalnosti.

V teh mogočnih letih narodnega prebujenja in odpora proti okupatorju in njegovim pomagačem - domačim izdajalcem - je primorska žena praznovala velike noči sicer še stisnjenih zob molče, toda z veliko vero v srcu, da bo prihodnjo veliko noč praznovala že v svobodi.

Sredi takšnega upanja jo je zateklo tudi leto 1944. "Ali bo ta velika noč res zadnja, ki jo praznujemo v neprestani bojazni, da vdro sovražne horde v vas in nas pobijejo?" se danes sprašuje primorska žena. In ko se ozre po svetu, "ko oceni okoliščine, v katerih se poraja osvobojeenje, se ji lica razlezejo v nasmeh. Srce ji zadrhti in odgovori si: "Da, ta velika noč je poslednja v mraku fašističnega nasilja!"

Primorska žena ve, da streljajo topovi herojske ruske vojske že v srce ušive Rumunije. Primorska žena ve, da se junaške čete mogočne Sovjetske Rusije sipljejo kot preteč plaz čez karpatске grebene na ozemlje izmučene Češkoslovaške, ki je skoraj v srcu Nemčije. Primorska žena ve za nemir v srcih zatiranih balkanskih narodov, ki oznanja velike dogodke. Primorska žena ve za strah, ki vedno bolj napolnjuje nemške krvnike; ve tudi, da ta strah izvira iz spoznanja, da je dan končnega obračuna pred vrati. Primorska žena gleda dan za dnem jate letal naših velikih zaveznic Anglije in Amerike, kako letajo čez na-

še ozemlje napadat sovražne postojanke. Primorska žena ve za slovenske slipe angleškega ministrskega predsednika gospoda Churchilla, maršala Sovjetske Rusije Stalina in prezidenta Amerike, gospoda Roosevelta, ki se nanašajo na in vazijo v Hitlerjevo Evropo in na dokončni zlom fašizma v Evropi. Primorska žena pa tudi pozna slavne zmage naše herojske Narodno osvobodilne vojske, ki pod modrim vodstvom maršala Tita gradi vsebinsko in obliko nove Jugoslavije, v kateri ne bo prostora za stare velesrbske, prodane protinarodne izkoriščevalce, ki so ljudstvu vsiljevali svoje zakone po svojih protinarodnih kraljih. Primorska žena ve, da je mogočni korak svobodoljubnih armad, ki so že in ki še bodo presotopike zidove Hitlerjeve evropske trdnjave, hiter in neustavljiv, in da se ti koraki bližajo naglo Jugoslaviji in Sloveniji, zato veruje v skorajšnji konec.

Ni daleč dan, ko bo ta naša lepa, blazno ljubljena in s krvjo naših najboljših sinov in hčera oškropljena domovina zadihala popolnoma svobodno, to je primorski ženi jasno. Zato bo to leto nesla svojo košarico k velikonočnemu blagoslovu sicer še kot prejšnje leto, a vendar polna vedrosti, veselja in vere, da bo prihodnja velika noč res Velika noč, da bo res prava Vstajenje nas vseh in vse naše domovine.

Primorska žena bo med tistimi, ki bodo to Vstajenje najbolj zaslužili in se ga najbolj veselili.

Ignac Loprivec



KAKO

Kaj žene pomagajo državni našo narodno oblast?

Naša narodna oblast je sad našega trilet - nega težkega in krvavega boja. V naši narodni o - blasti se izraža naša porajajoča se svoboda in neodvisnost. Naša narodna oblast mora biti torej vsakemu izmed nas posebno važna stvar, skrb za njo vedno pri sreči. Naša narodna oblast mora bi - ti trdna.

Naša narodna oblast bo trdna, če bo izpol - njevala svoje naloge. Izpolnjevala jih bo, če se zavemo, da smo mi sami oblast, in če bomo potem tudi tako ravnali, če bomo res oblast izvajali.

Treba je v prvi vrsti, da se žene udeležuje jo oblasti. Žene so s svojimi žrtvami in s svojim delom v narodno osvobodilnem boju pridobile ena kopravnost. Sedaj je treba, da jo tudi uveljavijo.

Tri važne naloge stoje pred našo narodno o - blastjo. Prav te naloge pa bodo prav žene najbo - lje reševale.

Prva taka naloga je skrb za žrtve narodno - osvobodilnega boja. V času, ko je naša narodno o - svobodilna vojska ob istočasnem veličastnem pro - diranju Rdeče armade in vedno hujšem zavezniškem bombardiranju že do konca oslabila okupatorja in se ta zaradi tega v svojem onemoglem besu zate - ka še samo k zločinskemu strahovanju civilnega prebivalstva, k zažiganju naših vasi, k morjenju naših starčkov in otrok, je nadvse važno, da ima vsakdo občutek, da ves narod čuti z njim in da mu v primeru potrebe ves narod pomaga. Tega pa ne moremo doseči, če nimamo dobro organizirano

preskrbe za žrtve narodno osvobodilnega boja. Pogorelec, ki mu je okupator uničil dom, ne sme biti v naši hiši gost, on mora biti naš najljubši gost. Tisti, ki je zaradi okupatorjevega ropanja ostal brez hrane, ne sme dobiti samo ostankov; nahranjen mora biti z najboljšim, kar nam je na razpolago. Otrok, ki mu je okupator pobral starše, mora dobiti v vsaki primorski ženi dobro mater in ne mačehe. Kdo naj bi poskrbel, da bo res tako, če ne ravno primorske žene, ki so že tolikokrat dokazale, da so z vsem srcem s tistimi, ki trpe v tej borbi? Zato morajo naše žene v narodno osvobodilne odbore in posebej v gospodarske komisije, katerih naloga je preskrba žrtv.

Drugič: So predeli, ki so že od narave udarjeni, ki pa so potem dali še tisto bore, kar so imeli našim brigadam. Ti predeli ne smejo ostati prepuščenim samim sebi. Ne sme se dogajati, da žene iz teh predelov romajo v druge, bolj obdarjene v dolgih procesijah in prinašajo po nekaj kilogramov sirka. Žene iz takih predelov, pa še bolj tovarišice iz drugih, bolj obdarjenih predelov morajo spoznati, da si je s skupno pomočjo mogoče hitreje in bolj učinkovito pomagati. Če je danes še tako, da so marsikje še prisiljene na dolge procesije po hrano, je to samo znamenje, da njihovi narodno osvobodilni odbori in njihove gospodarske komisije ne poslujejo v redu in da torej sede v njih ljudje - po večini moški, ki so se odtegnili mobilizaciji - ki svoje naloge ne razumejo. Zato je naloga žena, da v vseh takih primerih stopijo one v narodno osvobodilne gospodarske komisije ter pokažejo, kako je treba delo vršiti.

Slovensko Narodno Osvobodilni Svet je postavil kot zakon za vsakega Slovenca in Sloven

ko, da mora biti obdelan sleherni košček polja. Kako naj izvršimo ta zakon, če ne bodo prav žene pokazale smisla za delovne čete? Danes ko gre za popolno mobilizacijo in mora torej biti zadnji dela-sposobni moški v partizanskih vrstah, ni mo goče izvršiti poljskih in drugih gospodarskih del, ne da bi drug drugemu pomagali in ne da bi se združili v delovne čete, ne da bi torej tisti + tih moči, ki so nam na razpolago, po načrtu izrabili. Organizacija delovnih čet pa je zopet stvar gospodarskih komisij. Če hočemo, da bodo gospodar ske komisije v redu poslovale, je treba, da stopi jo žene polnoštevilno vanje.

Preskrba žrtev naše narodno osvobodilne bor be, organizacija dovoza in razdeljevanja hrane, načrtno obdelovanje z delovnimi četami, - to so samo tri glavne naloge, ki stoje danes pred našo narodno oblastjo. Naša narodna oblast bo te nalo ge prav gotovo uspešno rešila in bo zato iz pre izkušenj sedanjega časa izšla samo še bolj trdna in močna. V tem prepričanju nas potrjuje to, da bodo tudi to pot kot še vedno dosedaj primor ske žene razumele svojo narodno dolžnost. Ta na rodna dolžnost jim vелеva, da vstopajo v vse od bore in v vse komisije in da tam doprinesejo svoj delež za okrepitev naše narodne oblasti.

Dr. Joža Vilfan



OBJAVILA

OBJAVLJAMO rezultate tekme v nabiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca 1944. za naše bolnice:

- Prvo mesto so zavzele tovarišice Goriškega okrožja, sekretarka tovarišica Srečka,
- drugo mesto so zavzele tovarišice Vipavskega okrožja, sekretarka tovarišica Zmaga,
- tretje mesto so zavzele tovarišice Baškega okrožja, sekretarka tovarišica Ivanka,
- četrtο mesto so zavzele tovarišice Tolmiskega okrožja, sekretarka tovarišica Nadja,
- peto mesto so zavzele tovarišice Pivškega okrožja, sekretarka tovarišica Katja,
- šesto mesto so zavzele tovarišice Briškega okrožja, sekretarka tovarišica Smarnica.

Tem okrožjem izrekamo vse priznanje z željo, da svoje delo in požrtvovalnost še stopnjujejo. Vsa omenjena okrožja dobe razpisano nagrado.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPZZ
za Primorsko.

- 13 -

BAŠKO OKROŽJE

je dosedaj dvignilo in vzgojilo največ tovarišic, katere danes vestno vrše svoje funkcije na odgovornih mestih v CE odborih, NOO in Gospodarskih komisijah.

Naj bo vzgled vsem ostalim okrožjem!

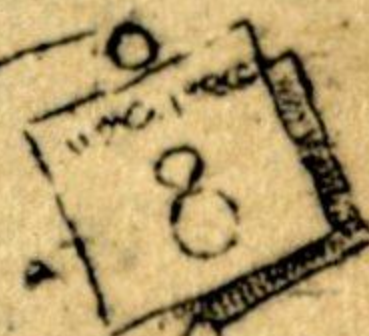
Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ
za Primorsko.



USPEHI

V nabiralnem mesecu...



V nabiralnem mesecu od 3. februarja do 8. marca so primorske žene in mladina ponovno pokazali neizmerno ljubezen do svoje narodno-osvobodilne vojske in predanost naši sveti borbi. Saj je samo SPŽZ organizacija v tem mesecu nabrala: 2.230 kg prepečenca, 276 kg bele moke, 203 kg marmelade, 308 kg sladkorja, 91 kg masti, 276 kg slanine, 127 l olja, 52 kg medu, 474 kg keksov, 839 kg suhega sadja, 481 l žganja, 61 kg sira, 11.132 jajc, 30 l likerja, 489 škatljic cigaret. Prosto - voljnih prispevkov so nabrale Lit. 120.524.- in za ta znesek kupile sanitetni material. Poleg tega blaga pa je tudi mladina nabrala ogromno materiala. Del tega blaga smo poslali bolnim tovarišem preko stare meje, ki je nekoč ločila primorske žene in mladino od ostalih jugoslovanskih žena in mladine, ostalo pa smo oddali v bolnice na ozemlju Primorske Slovenije.

Našim partizanom bo pomoč in ljubezen pri-

morskih žena in mladine ostala vedno v toplem spominu.

A n i c a

TOV. ANDREJEVI SPOMEN

Pomlad prihaja. Lepo pomladansko sonce nas ogreva, ogreva pa nas tudi svetla misel, odasose bližamo svobodi.

Toda mene je zazeblo v dno duše ob vesti, da Te ni več. Bežno so mi preletele misli vso dobo, od kar sva se poznali. Bila si vseskozi vdana in požrtvovalna v naši stvari. Že v otroški dobi si skušala marsikaj grenkega. Ko pa si začela spoznavati življenje sama, si odločno stopila na pot resnice in pravice, odločna si bila povsod. Zaradi svojega energičnega nastopa proti krivicam, ki so se Ti godile že pred razpadom Jugoslavije, si bila priljubljena povsod. Že kot 16 do 17 letna si znala svetovati kjerkoli in kdorkoli Te je vprašal za svet. Bila si res tovarišica svojim vrstnicam. Ko pa je prihrmel kruti okupator na naša sveta slovenska tla, pa si odšla, kakor tudi vsa družina (oče, mati, brat) v partizane. Nisi se ustrašila težkih borb. Vedno si bila vedrih lic tudi v najtežjih trenutkih.

Danes pa počivaš v miru. Padla si začeta od sovražnika, kateri je čakal v zasedi in Ti vzela mlado življenje. Postala si žrtev zločincev. Tvoje je telo počiva nekje v slovenski zemlji, katero si tako ljubila, Tvoj duh pa živi in bo živel. To, kar si s svojimi besedami in dejanji učila

svoje tovarišice in tovariše, pa ne bo nikdar uničeno. Tvoja smrt bo maščevana! Maščevana bo, kakor tudi vsi, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Čast svobode pripada tistim, ki so dali življenje za njo. Tudi Ti si že med njimi, zato ne boš nikdar pozabljena.

Marica - partizanka.

Tovarišica Andreja je bila 18 mesecev borila v brigadi "Toneta Tomšiča". Potem je bila poslana na teren na Gorenjsko in bila članica Pokrajinskega odbora SPZZ za Gorenjsko. Komaj dva meseca je bila na Gorenjskem pa je postala žrtev hitlerjevskih banditov.

(Opomba uredništva)

ZANIMIVE

~~drobtinice~~

Dne 19. in 20. februarja je prvič zasedal slovenski parlament. V slovenskem parlamentu je bilo dosedaj 120 poslancev, med njimi 10 tovarišic. Sedaj se bo pa število delegatov povečalo na 180 članov. Mi Primorci bomo poslali še 20 delegatov, ki nas bodo zastopali in v našem imenu so odločali pri izgradnji nove narodne oblasti in slovenske državnosti v federativni Jugoslaviji.

---000---

Med ostalimi odloki, ki jih je izdal parlament, je odlok o ustanovitvi verske komisije. Njena naloga je dvojna:

Prvič naj postavitev in poslovanje verske komisije ponovno zjamči nemoteno bogočastje in polno uveljavljanje verske svobode; drugič pa naj verska komisija urejuje vsa vprašanja med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo. Verska komisija bo sestavljena na polovico in duhovniki na polovico pa iz lajikov. Imenuje naj jo Predsedstvo Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta.

—000—

Naš slovenski parlament se imenuje: **SECOVENSKI NARODNI OSVOBODILNI SVET (SNOS)**.

—000—

Jugoslovanski parlament se imenuje: **ANTI-FASISTIČKO VJEČE NARODNOG OSLOBODJENJA JUGOSLAVIJE** ali **PROTIFASISTIČNI SVET NARODNE OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE (AVNOJ)**.

---000---

Vse kar sklene AVNOJ potem izvrši vlada, ki se imenuje **NKOJ - NACIONALNI KOMITET OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE** - . Torej preko vlade jugoslovanski parlament uresničuje svoje zakone.

---000---

Na prvem zasedanju slovenskega parlamenta je bilo izvoljeno Predsedstvo SNOS-a. Kadar parlament ne zaseda, ima vso pravico odločati v njegovem imenu Predsedstvo. V Predsedstvo je bil izvoljen ves dosedanji IOOF. Za enajstega člana pa je bil izvoljen naš tovariš France Bevk. Člani predsedstva so sedaj: Josip Vidmar, predsednik, Edo Kardelj, podpredsednik, Edvard Kocbek, podpredsednik, Jože Kus, podpredsednik, Boris Kidrič,

sekretar, France bevk, dr. Marjan Brecelj, Franc
eskošek, Tone Fajfar, Polič, Zoran, Franc Lubej.

---000---

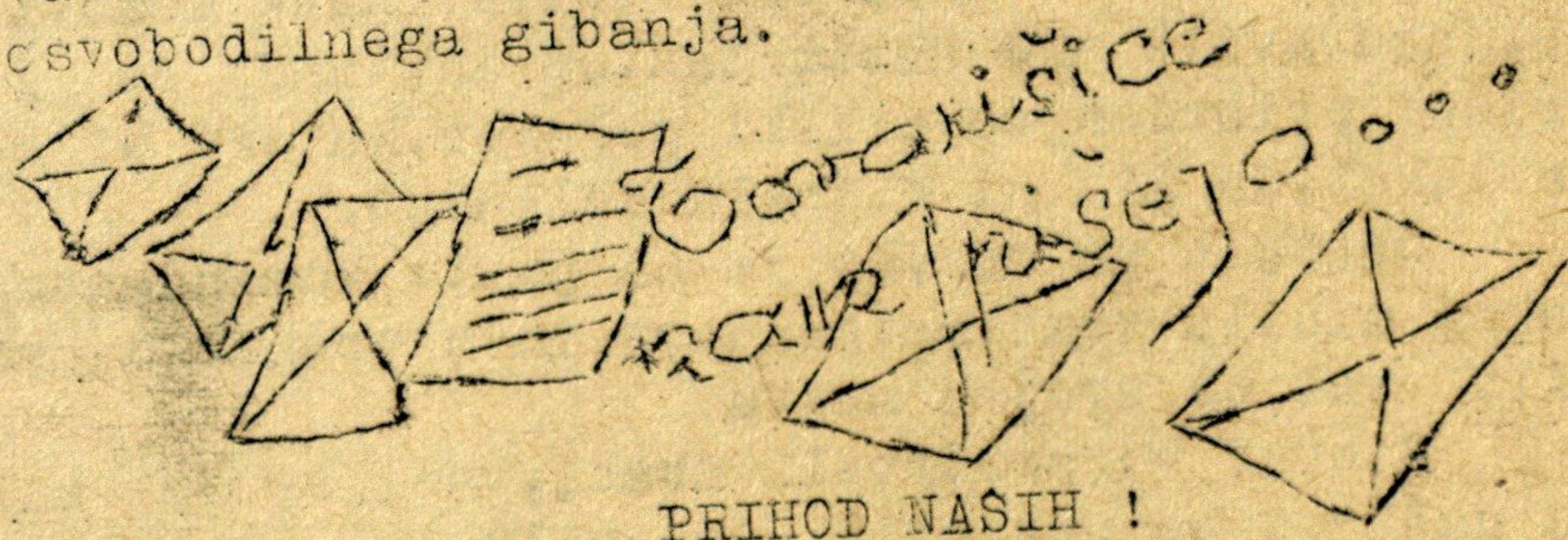
Ko so Rusi prišli v Ukrajino so jih ljudje
sprejemali z nepopisnim navdušenjem. Po vseh cer
kvah so zvonili zvonovi, ljudje so se zbirali in
z duhovniki prirejali častne sprejeme našim slo
vanskim bratom.

---000---

Vsi dosedanji Hitlerjevi pomagachi se izmi
kajo od Nemčije. Ladžarski, rumunski, in bolgarski
oficirji vodijo razgovore z našim maršalom T I
M O M .

---000---

Naše prisrčno razmerje do zaveznikov je bi
lo več kot jasno podčrtano v zadnjem Churchillo
vem govoru, katerega večji del je bil posvečen mo
vi Jugoslaviji. Vsi znaki kažejo, da se z naglimi
koraki bližamo uradnemu priznanju nove jugoslo
vanske vlade. To pa pomeni popolno zmago našega
osvobodilnega gibanja.



PRIHOD NASIH !

Bil je lep, prav krasen jesenski dan, eden
onih, po katerih smo tako dolgo hrepeneli. Bila
sem zaposlena pri domačem delu, ko slišim na spo
dnji cesti veselo vriskanje. Seveda stečem takoj

ven in kaj opazim, po cesti hitijo kamijoni in nananjih vihra naša trobojka z rdečo peterokra-ko zvezdo. Po njej sem takoj spoznala, da so to naši partizani, osvoboditelji, ki prihajajo. Tekla sem jim naproči in se pridružila naštetim in navdušenim pozdravom. Na naših obrazih se je zrcalila radost, prepolni smo bili sreče, ko smo pozdravljali naše hrabre borce, saj je biltadan za nas najlepši v življenju, dan, ki smo ga težko pričakovali po tolikih letih trpljenjaintlačenja pod fašističnim jarmom. Bila sem prav zanaknjena, ko sem gledala prvič v svojem življenju naše trobojnice, ki so plapolale na vozilih. Nepopisno je bilo veselje in hvaležnost do borcev in osvoboditeljev naše tužne, od vedno zasušnjeje slovenske domovine.

Ko se je avtokolona ustavila, sem stekla do mov, v kleti pograbila nekaj steklenic vina, nekaj cigaret, kar je bilo pri rokah in ponesla našim fantom. Pa nisem bila sama pri tem. Bilo nas je že polno vse okrog in vsaka je kaj prinesla, da bi bil sprejem čim bolj slovesen in da pokažemo našim tovarišem, da smo in hočemo sodelovati z njimi v borbi za osvoboditev naše domovine. Nazdravile smo našim fantom in takoj se je pričel prisrčen tovariški pogovor, kateri bi se zavlekel, da jih ni klicala dolžnost.

Obstale pa smo, ko je na poziv komandanta, takoj minila vsa razigranost in v trenutku so bili vsak na svojem mestu.

Zvečer so pridrveli Švabi, vnel se je boj in naši so se umaknili pred silo.

Toda naša srca so bila osvobojena od tistega dne in me jih vsak dan čakamo, ker oni se vrnejo in dolgo ne bo tega, a tečaj ne bo švabranske sile, da jih prežene, strti in premagani

bočo Svabi in Sveboobranci. Tudi moj sinko me vedno sprašuje, kdaj bo zopet nosil na kapi rdečo zvezdo kot one dni. Tolažim ga, naj potrpi še malo, da se povrnejo naši fantje, ki mu prinesejo lepo rdečo zvezdo in nam vsem skupaj bo tedaj zasijalo sonce svobode.

Brkinka - Alenka

OBISK V NAŠI PARTIZANSKI ŠOLI

Smo v lepi Vipavi. Kmetje pridno delajo na polju. Vas je vsa na nogah in veselo pozdravlja novодоšle partizane. Vsaka mati si želi videti svojega sina - partizana. Čujejo se klici: Žive la naša vojska! Živel maršal Tito!" Posebno glasni so otroški klici, ki prihajajo iz šole. Otroci dvigajo pesti, pozdravljajo, pojejo partizanske pesmi, so veseli in prešerni. Šli smo v šolo - svobodno slovensko šolo, da vidimo "mlade partizane", kakor se otroci sami imenujejo. "Smrt fašizmu, svobodo narodu!" zaori iz mladih grl.

Vsi so obmolknili. Vse mlade oči so uprte v nas, partizane, ki se borimo tudi za slovensko šolo. Kakšna razlika med fašistično in našo/slovensko šolo. Preje sama fašistična gesla in italijansko zaničevanje vsega, kar je slovenskega. S kakšnim veseljem prihajajo otroci v našo partizansko šolo, posebno oni, ki so že obiskovali fašistične šole.

V razredu je vladala izredna živahnost. Ko je tovarišica učiteljica vprašala, kdo zna to ali ono, so se dvignile vse mlade ročice. Vsi hočejo deklamirati, citati, pripovedovati itd. Vsi nam molijo roke svoje zvezke. Vsi nam hočejo nekaj povedati o naši borbi, o partizanskem življenju, o tovarišu Titu. Ko pa smo vprašali, če znajo zape-

ti kakšno partizansko pesen, so vstali in začeli "Svobodna Slovenija". Naši otroci se izživljajo v partizanski pesmi in jo tudi uživajo. Sodelujejo z deklamacijami ter pevskimi zbori na raznih mitingih. Ponekje se že ustanavljajo otroške gledališke skupine. V šoli vlada prav posebna domačnost, prisrčnost, živahnost in stroga resnost. Vsi so pazljivi in delavni. Snov je vzeta iz otrokovega življenja in njegove neposredne bližine. Isto, kar se govori po naših vasi, prav o tem se uči tudi v šoli. Učenci sedne vno seznanjajo z našo narodno osvobodilno borbo. Tudi oni hočejo doprinesti nekaj k naši zmagi, zato zbirajo orožje, municijo, hrano, so v službi kot kurirji itd. Partizanom so vedno na uslugo, vršijo celo obveščevalno službo. Poznajo prav dobro naše hrabre komandante, mučenike, tudi vedo mnogo povedati o Osvobodilni fronti. Človek je kar presenečen, ko ti povedo o zadnjem mitingu, kjer je govoril naš tovariš Bevk.

Ko končanem pouku gredo na polje in vedo, da morajo trdo delati za očeta, brata - partizana. V vasi smo videli mnogo otrok, toda bili smo začudeni, ker smo jih videli prav vsakega pri svojem delu.

Miha - partizan.

Dragi tovariš Milan!

Prav lepa Ti hvala za izrečeno mi sožalje. Ne morem Ti opisati, kako me je zadela nepričakovana vest o mojih ljubih otrocih. Kakor prikovana sem obstala, ko sem prečitala pismo od neke tovarišice iz moje vasi. Prečitam enkrat, nisem mogla verjeti svojim očem, je-li mogoče to,

je li resnica, kar pred seboj vidim, da sem naenkrat ob tri, meni drage in najljubše osebe?

Z veseljem sem jih odpravljala v to našo sveto borbo, kakor na ženitnino in tudi sami so šli navdušeno. In res so šli na ženitnino, s katere se ne bodo nikdar vrnili. Prepričana sem bila, da se vsi ne bodo vrnili, da bi bila prevelika sreča za vse, če bi uživali zlato svobodo v taki družinici, kakor je bila preje. Toda, da me bo tako velik udarec nekateri zadeli, si tudi nisem mislila.

Včeraj sem praznovala obletnico, ko so mi prokleti fašisti ubili moža. Padel je kot nedolžna žrtev fašističnih zveri. Še dan zopet vest, da so me zapustili obe hčerki in sinko. Težko je, materino srce je prenehko, da mi ne bi oči zalile grenke solze. Zakaj ne bi raje mene zagrebli, kakor mladi rod, ki se bori za boljšo bodočnost in bi v naši sveti borbi lahko še mnogo doprinesli.

Toda v zavesti, da brez žrtev ni svobode bom, prenesla tudi to najhujšo preizkušnjo in s svojim delom maščevala svoje žrtve in žrtve vsega naroda.

Da so bili pridni borci, ven tudi sama iz lastnih izkušenj in to me tudi krepi in mi je veliko zadoščenje.

Prav prisrčna vam hvala, tovariši, ki sočustvujete z menoj. Nadomestite s svojim pomnoženim delom moje prične, ljube in nepozabne otroke, zlate moje hčerke in sinkota, ki je šele šestnajst let star šel v tako hude boje.

Tudi te žrtve bodo maščevane in iz krvi rdeče mladih partizanov bo vzknila roža svobode.

Najlepše pozdrave od žalostne

M a m c e

Naša Mamca je najstarejša partizanka na Primorskem. Rodom je iz Vipavskega. V narodno osvobodilnem boju je žrtvovala dve hčerki in sina, uničili so ji dom in ubili moža. Toda naša Mamca ne kloni. Z delom hoče maščevati žrtve svojih otrok in moža.

Take matere naj nam bodo za vzgled vsem!

(Opomba uredništva)

Praznik boberkih žena

Velike priprave so se vršile za dostojno proslavo 8. marca. Žene so delale napise in zastavice, vestno so se navadile v nastopih, samo da bi praznik žena lepše proslavile. A glej smolo! Ko je bilo vse pripravljeno, so naenkrat prišli skozi vas Nemci in preprečili nadaljne priprave. Vendar nam dobre volje niso vzeli. Da siceravno smo bile še v dvomu, ali se bo miting mogel vršiti ali ne, smo vseeno vse pripravile. Dvorana je bila zelo okusno okrašena, ko je zopet prišla vest, da se vasi bliža sovražnik in morale smo zopet podreti. Ker pa potem k sreči Nemci niso prišli, se je vršil miting, čeravno nekoliko kasneje zvečer. Udeležba je bila presenetljivo obilna. Prelep vtis na vse navzoče je napravila nova zastava vaškega odbora SPZZ, katero je razvila tajnica Fanica in z lepim nagovorom preдалa tovarišici Metodi v varstvo. Ta je obljubila, da bo zastavo čuvala in branila, če treba tudi z življenjem.

Sledila je himna "Naprej zastava slave", katero so vsi navzoči stoje zapeli. Tovarišica

Marija je nato govorila o pomenu 8. marca za slovenske žene in se spominjala tudi pri tem naših ruskih sester. Nato je tovarišica Greti z globokim čustvom deklamirala "Velikonočno" od Simona Gregorčiča, ki je marsikateremu izvabila solze v oči. Mala Milojka je potem zelo srčkano podala pesmico "Slovenka sem". Govorila je za tem tovarišica Francka o težavah slovenske žene in matere pod fašističnim okupatorjem. Sledila je deklamacija "Domovina", ki jo je zelo lepo deklamirala tovarišica Ivica. V naslednjem govoru tovarišice Mažce smo slišale o pravicah in dolžnostih slovenske žene. Najlepša točka pa je bila sprevo igrice "Perice", ki je zbrano poslušalstvo izredno navdušilo. Med odmori je ženski zbor prepeval partizanske pesmi. Sledila je prosta zabava s plesom. Med tem so žene pripravile navzočim tovarišem partizanom majhen prigrizek.

Razpoloženje je bilo odlično in zelo zadovoljni so se kasno v noč gostje razšli. Splošna želja vseh žena pa je, da bi se tako prijetni večeri večkrat ponavljali.

M a j c a

*Splohava rojstnega dne
maršala TITA*

Z veseljem pričakujemo naše narodne praznike. Tak dan je bil za nas šesti marec, rojstni dan maršala Tita. Ta dan je bil za našo vas velik praznik. Že na predvečer so zagoreli kresovi na hribih. Veselje je bilo gledati našo mladino, s kakšnim navdušenjem je nosila skupaj drva za kresove. Tudi petletni otroci so pri tem soodelovali s takim navdušenjem, da jih je bilo veselje gleda-

ti. Rekli so, da mora biti kres tako velik, da ga bo videti čez gore v Bosno. Tako blizu se jim zdi Bosna; čeprav so še majhni, čutijo, da je maršal Tito naš najboljši oče, zato je tako blizu naših src.

Popoldne je mladina in kočila krasno zastavo brigadi "Srečka Kosovelja". Zvečer smo pripravili miting, udeležili so se ga tudi bližnji tovariši partizani. Tovariš iz okrožja je opisal življenje in neumorno delo maršala Tita. On nas ni zapustil, ostal je med nami na naši zemlji, ustrahuje našo zmagovito vojsko in se skupno z narodom podal v boj za rešitev narodov in njihovo boljšo bodočnost.

Naj živi naš slaven vojskovodja maršal Tito!

Zivela naša slavna vojska!

Goriška žena - Tanja

Mehče in dete!

Ko čitam zdaj našo ljubo "Slovenko" in "Našo ženo", se moje misli nehote povračajo k času, ki niti ni tako oddaljen, ko je v naši Primorski še vládal povsod italijanski fašizem.

Eako smo tistikrat skoro v trepetu kaj čitale, kako smo vse skrivaj prenašale, delale v torbicaх skrivne predalčke, da nas ni zasledil tiran. Nikamor nismo mogle iti skupaj, ker je bila povsod straža. Zbirale smo se največkrat tam v gozdu, prihajale med naše borce, naše partizane in najlepše ure smo doživljale med njimi. Zdelo se nam je, da že živimo nov življenje. Čeprav smo vedele, kako je naporno in trpljenja

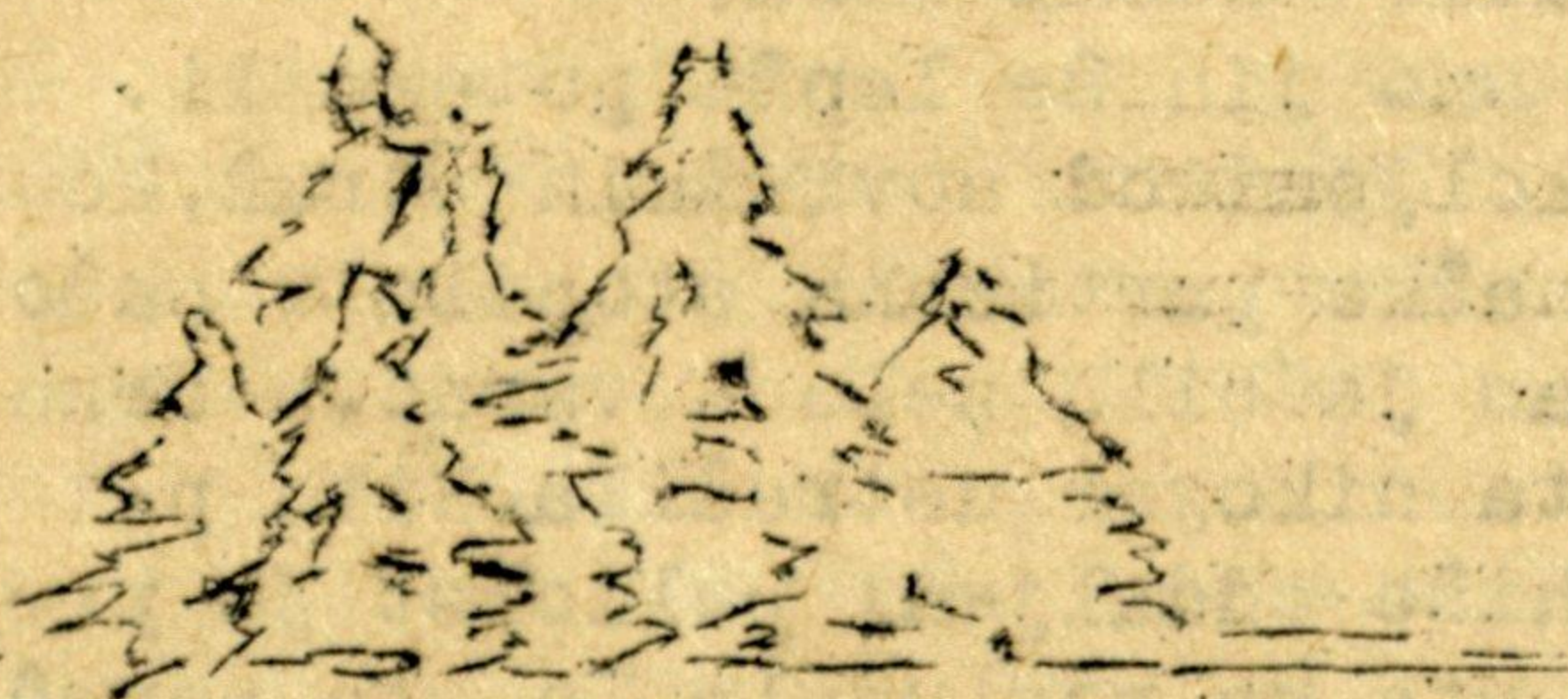
polno njihovo življenje, smo jim zavidale. Zavidale smo jim prostost, tisto čisto ozračje duha, ki je vladal med njimi in je velo iz vseh, kadar so spregovorili. Ponavljale smo jih s pritajenim glasom — to so bile besede, ki so do takrat ležale še neizražene v globini naših src. Pale so besede neizmerne ljubezni do tlačenega človeštva, do rodne grude. Tako so jim žarele oči, kako so nam vlivali pogum, kako srca iz njih črpali vir moči za nadaljno delo. Nikdar ni bilo iz njihovih ust grenkega govorjenja, nikdar pritožbe. Vedno so dejali, da jim gre dobro, da imajo vsega v izobilju. Me pa smo vedele, da spijo često brez odeje v mrazu, snegu in dežju, da morajo vsak drobec hrane težko prinašati, da često več dni nimajo vode. Same smo si predstavljal, kaj vse prenašajo, zato smo jim skušale vsaj nekoliko olajšati to trpljenje. Pripravljale smo zanje kar smo le zmogle. Povsod so bile sovražne straže in težko smo kaj iztihotapile. Na desno in levo od hiše policija, par korakov proč karabinerji. Vedno so nas opazovali, vsako torbo pretaknili. A vseeno smo jim pogosto marsikatero zagodile. Doma smo vse pripravile in odnesle našim partizanom, kateri so bili zelo zadovoljni naših daril. Ko sem se vračala domov, me je policijski maršal vrhu vsega še lepo pozdravil "Buona sera!"

Nekoč pa smo jih še lepše potegnili. Bili smo skoraj obkoljeni od sovražnih straž, ko sta zvečer dva junaška partizana stopila v našo hišo. Priti do nas je bilo zelo nevarno, a drzna mladeniča se nista nikogar ustrašila. Niti pet metrov od naše hiše oddaljeni policist je prepeval, partizana sta ga poslušala. Ko sta povečerjala sta spala do štirih, potem pa odšla. Kamijon policije po eni strani, onadva pa po drugi stra-

ni. In to se ni zgodilo samo enkrat. Kolikokrat smo pred kasarno trosile letake, zjutraj pa smo slišali prav v našo hišo, kako je komandant razsajal nad stražarji, češ, kako stražijo.

Lahko bi opisala še več takih in podobnih primerov, a hotela sem samo pokazati razliko med tistim časom in današnjim dnevom. Čeprav je okupator med nami, čeprav nam še, kamor pride, pri naša goveje, vendar danes lažje dihamo in uspehi naše vojske nas navdajajo z veseljem in upravičenim ponosom. Danes imamo našo vlado, našega vojskovodjo Tita, imamo naše prireditve in mitige, našo literaturo lahko nesemo v vsako hišo, na sredi vasi prepevamo partizanske pesmi, prirajamo veselice, imamo šole. Lepe uspehe smo dosegli, a da bomo dosegli tako zaželeno svobodo, se hočemo me žene še bolj potruditi, hočemo biti res vredne naših sinov, mož in bratov, ki bjejejo končni boj z legendarnim junaštvom. Hočemo pokazati vsemu svetu, da smo vredno odgovorile tudi me na klice velikega ruskega naroda, ki nam je dal v tej borbi tudi vso oporo.

Aleksija



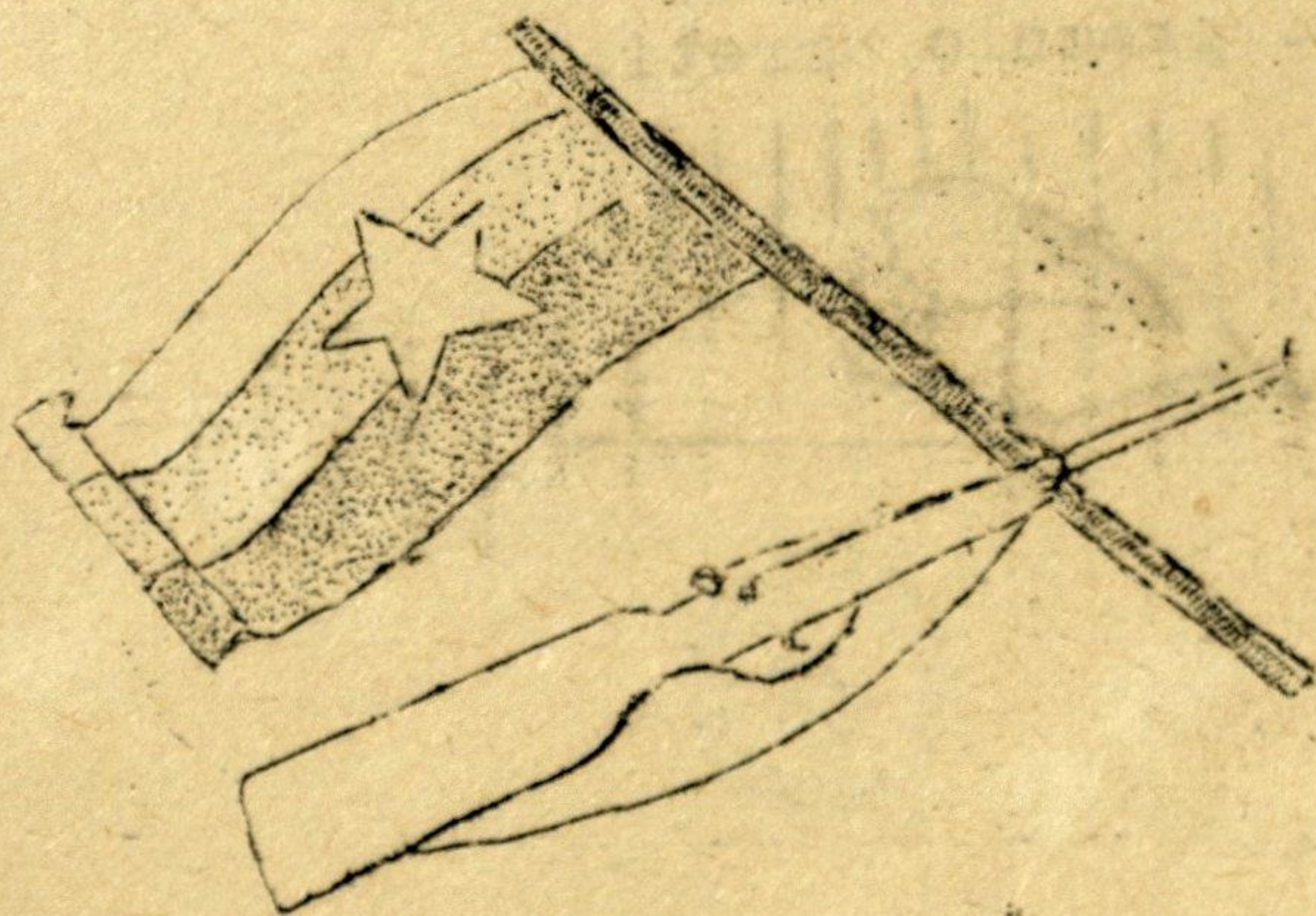
PARTIZANSKA KORACNICA

Vstali z zemlje smo kot vstane vihar
strnili vrste tesneje za udar.
groženj nam tujčevih prav nič ni mar
nosi na krilih sveta nas požar.

Dom naš razbit je in zemlja steptana
polja uničena, žetev požgana.
Sreča je strta, svoboda izdana,
žena, družina, v tujino pognana.

Naše ravnine je kri orosila,
naše potoke je kri napojila.
Ogenj in meč nas ne bosta zlomila,
kletev nam srca je ojeklenila.

Dokler poslednji ne izgine sovrag,
znova posvečen domači ni prag,
dokler ni tujec uničen in strt,
iščemo boja, preziramo, smrt.



M.M.

K a j u h :

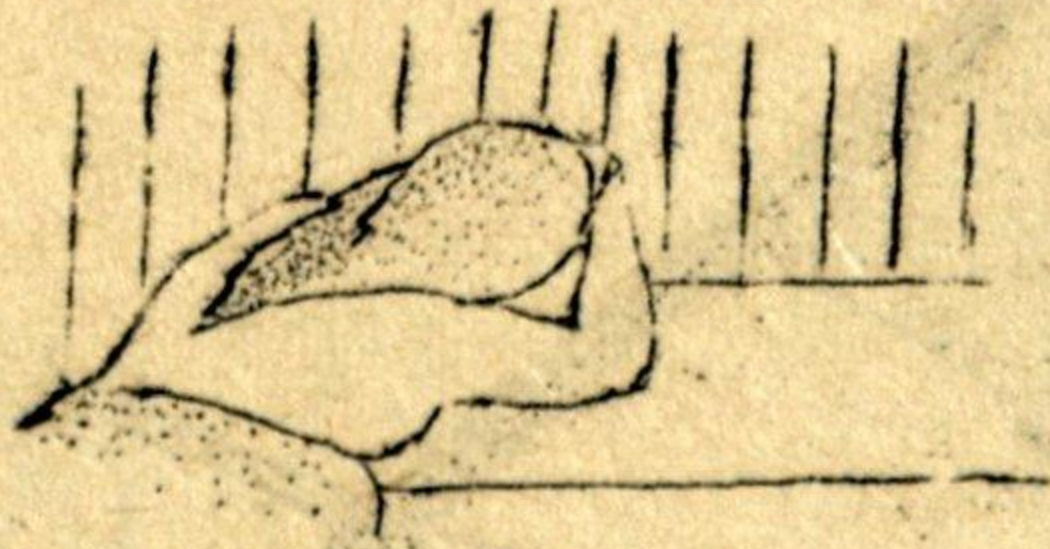
MATERI PADLEGA PARTIZANA

Takrat, ko je prvič ročice razprl,
takrat si v radosti plašno vztrepetala:
samo, da mi ne bi, da ne bi umrl!

Takrat, ko na prsih je tvojih še spal,
takrat si mu nežno v solzah šepetala:
"Glej, kmalu iz tebe cel fant bo postal!"

Postal je tak fant, da bi gore premikal,
nikdar se ni klicu avobode izmikal.
Tako si mu segla poslednjič v roko
in v tebi je tlelo: da, vrnil se bo! -

Zdaj veter raznaša besede njegove,
prisluhni natanko, da čuješ glasove:
lepo je, veš, mama, lepo je živeti,
toda za kar sem umrl,
bilo je premalo umreti.



Co. 3.-

Tennika

